

НАМУНАИ

**саволу масъалаҳои тест
аз фанни биология
барои олимпиадаи фаннии
хонандагони муассисаҳои
таҳсилоти миёнаи умумӣ**

Дар сомонаи www.mtc.tj

1 Ранги огоҳсози ҳайвонот чӣ аҳамият дорад?

- A) Ҳайвонотро нонамоён мекунад.
- B) Душманонро метарсонад.
- C) Фардҳои намудаширо ҷалб мекунад.
- D) Муборизаи байнинамудиро тезутунд мекунад.

2 Маркази пайдоиши растаниҳои зироати Осиёи ҷанубии тропикӣ ватани кадом растани аст?

- A) лаблабуи қанд
- B) қаламфури сиёҳ
- C) дарахти қаҳва
- D) пахтаи маҳиннах

3 Баъди тақсимшавии дуҷуми митозӣ аз ооситҳои ҳосилшудаи тартиби дуҷум чӣ ташаккул меёбад?

- A) як ҳуҷайратухм ва се ҳиссаҷаҳои норасида
- B) як ҳуҷайратухм ва чор ҳиссаҷаҳои норасида
- C) ду ҳуҷайратухм ва ду ҳиссаҷаҳои норасида
- D) чор ҳуҷайратухм ё чор гаметаҳо

4 Кадом органоиди ҳуҷайра сохти мембранавӣ надорад?

- A) рибосома
- B) хлоропласт
- C) тӯри эндоплазмавӣ
- D) митохондрия

5 Марҳилаи беоксигении таҷзияи глюкозаро муайян кунед.

- A) анаболизм
- B) метаболизм
- C) гликолиз
- D) ассимилятсия

6 Пайдоиши фотосинтез ароморфози кадом эра аст?

- A) кайнозой
- B) архей
- C) палеозой
- D) мезозой

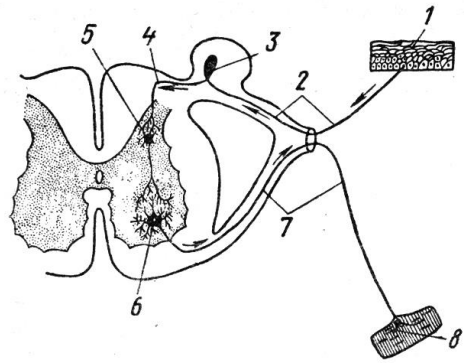
7 Кадом усули омӯзиши генетикаи одам имконияти омӯхтани кариотибро медиҳад?

- A) генеалогӣ
- B) биохимиявӣ
- C) дугоникӣ
- D) ситогенетикӣ

- 8 Ҳуҷайраи замбӯруғи пӯпанак барои фаъолияти ҳаётӣ энергияро дар раванди чӣ мегирад?
- A) ҷаббиши моддаҳои минералӣ
 - B) ҷаббиши маҳлули моддаҳои органикӣ
 - C) оксидшавии моддаҳои органикӣ
 - D) синтези моддаҳои органикӣ
- 9 Ба кадом растанӣ баргҳои нишаста хос аст?
- A) тӯс
 - B) заранг
 - C) пудина
 - D) зағир
- 10 Ба қоти сурх кадом навъи мева хос аст?
- A) донакмева
 - B) себак
 - C) ғӯза
 - D) ғучуммева
- 11 Сарахшаклон дар муқоиса бо пӯшидатухмон чӣ надоранд?
- A) реша
 - B) мева
 - C) спора
 - D) поя
- 12 Лонаи кадом парандаро сокинони маҳаллӣ ҳамчун шакар истифода мекарданд?
- A) колибра
 - B) кабк
 - C) достак
 - D) булбул
- 13 Дурроч ба кадом оилаи парандаҳо мансуб аст?
- A) турнамонандҳо
 - B) лаклакмонандҳо
 - C) гунҷишкшаклон
 - D) мурғмонандҳо
- 14 Барои чӣ ғукҳо баръакси қурбоққаҳо дур аз обанбор зиндагӣ карда метавонанд?
- A) Онҳо дар хушкӣ афзоиш мекунанд.
 - B) Дар онҳо шушҳо беҳтар инкишоф ёфтаанд ва пӯсти бештар хушк доранд.
 - C) Хӯроки онҳо ҳайвоноти бесутунмуҳраи рӯизаминӣ мебошад.
 - D) Дар онҳо шушҳо беҳтар инкишоф ёфтаанд ва пӯсти онҳо бештар тар аст.

15 Кадом звено дар нақшаи камонаки рефлекторӣ бо рақами 6 ишора шудааст?

- A) нейрони мобайнӣ
- B) тори асаби ҳаракатдиҳӣ
- C) гиреҳи ҳароммағз
- D) нейрони марказгурез

16 Дар кадом пардаи чашм сӯроҳӣ – гавҳарак мавҷуд аст?

- A) сафедпарда
- B) қарния
- C) шабакия
- D) инабия

17 Ба паҳлу қач шудани сутунмуҳра чӣ ном дорад?

- A) кифоз
- B) сколиоз
- C) қоматхамидагӣ
- D) лордоз

18 Кадом даричаҳо аз шоҳраг ба меъдачаҳо баргаштани хунро намегузоранд?

- A) дудара
- B) седара
- C) ҳилолшакал
- D) яқдара

19 Кадом омил ба қатъ гаштани мубодилаи генҳо дар байни популятсияҳо таъсир мерасонад?

- A) изолятсияи ареалҳо
- B) фарқ дар хусусияти ғизо
- C) андозаи қаламрав
- D) фарқ дар иқлим

20 Сарватҳои табиӣ барқарорнашавандаро муайян кунед.

- A) растаниҳо, занбӯруғҳо ва ангишт
- B) ҳайвонот ва нефт
- C) нефт, ангишт ва маъдан
- D) маъдан, об ва планктон

1 Матнро барқарор кунед.

Соҳти берунии барг

Дар барги аксари растаниҳо _____ (1) ва _____ (2) баргро фарқ мекунанд. Бо ёрии думча барг ба поя пайваст мегардад. Чунин баргҳоро баргҳои _____ (3) (тӯс) меноманд. Агар думча набошад, он гоҳ чунин баргро барги _____ (4) (алоэ) меноманд.

Баргҳо _____ (5) ва мураккаб мешаванд. Баргҳои як паҳнаки баргдоштаро _____ (6) меноманд, зимнан паҳнаки барг метавонад яклухт ва ба қисмҳо ҷудошуда бошад. Аз рӯи шакли паҳнаки барг баргҳо байзавӣ (нок), хаттӣ – дарозу борик (гандум), _____ (7) (барги зулф), _____ (8) (ёсуман) ва ғайра мешаванд. Шакли канорҳои паҳнаки барг _____ (9) (ҷуворимакка), дандоншакл (себ) ва _____ (10) (нок) мешаванд.

! Холи имконпазири ҳадди аксар – 10, барои ҳар ҷавоби дуруст – 1 хол.

2 Бо истифода аз расм номи устухони скелети сагро дар банди мувофиқ нависед.

1	
2	
3	
5	
7	
8	
10	
11	
15	
16	

! Холи имконпазири ҳадди аксар – 10, барои ҳар ҷавоби дуруст – 1 хол.

3 Барои ҳар мафҳуми сутуни чап истилоҳи мувофиқро дар сутуни рост нависед.

Бо роҳи таҷриба зери таъсири омилҳои беруна ба вучуд овардани мутатсияҳо.	
Ҳодисаи устувории гибридҳо, ки дар натиҷаи дурагакунии байни қаторҳо ба амал меояд ва шояд он сабаби гузариши бисёр генҳо ба ҳолати гетерозиготӣ бошад.	
Дурагакунии фардҳо, ки яке аз усулҳои селекция ва гузарондани интихоби наслҳои хушсифати минбаъда аст.	
Қисмати биология, ки вазифаи он тавсифи ҳамаи организмҳои мавҷуда ва мурдарафта, инчунин таснифи онҳо мебошад.	
Раванди ташаккулёбии найчаи асаб аз баргаки ҷанини эктодермавӣ.	
Қисмати биология, ки боқимондаҳои ҳайвоноти мурдарафтaro меомӯзад ва монандию фарқияти онҳоро бо организмҳои ҳозира муқаррар менамояд.	
Мафҳуме, ки ҳама муносибатҳои дохилинамудӣ ва байнинамудӣ, ҳамчунин таъсири тарафайни организмҳою омилҳои абиотикиро дар бар гирифта, дар умум боиси рақобати байни организм мегардад.	
Натиҷаи мубориза барои ҳаёт, мавҷуд будани бартарӣ барои ҳаёт, зинда мондани фардҳои бехтар мутобиқшуда ва нест шудани фардҳои камтар мутобиқгашта	
Моддаҳо барои нест кардани ҳашароти зараррасон	
Моддаҳо барои нест кардани алафҳои бегона	

Холи имконпазири ҳадди аксар – 10, барои ҳар ҷавоби дуруст – 1 ҳол.

4 а) Пайдарпаии ташаккули ароморфозҳои ҳайвонотро дар раванди эволютсия барқарор кунед. Рақамҳоро дар ҷадвал бо пайдарҳамии мувофиқ нависед.

- (1) пайдо шудани бордории дарунӣ
- (2) ба вучуд омадани афзоиши ҷинсӣ
- (3) ҳосил шудани хорда
- (4) ташаккули дасту пойи панҷангушта

--	--	--	--

Холи имконпазири ҳадди аксар – 5 ҳол.

б) Мувофиқатро муайян намоед:

Тавсиф	Шакли аҷдоди одам										
(А) истифодаи белчаҳо ва пайконҳо	(1) неандерталӣ										
(Б) пайдоиши нишонаҳои нутқ	(2) питекантроп										
(В) мансуб ба намуди Одами ростгард	<table border="1"> <thead> <tr> <th>А</th> <th>Б</th> <th>В</th> <th>Г</th> <th>Д</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	А	Б	В	Г	Д					
А		Б	В	Г	Д						
(Г) ҳаҷми мағзи сар 900 – 1100 см ³											
(Д) қисми рӯи косахонаи сар бар қисми мағз бартарӣ дошт											

! Холи имконпазири ҳадди аксар – 5, барои ҳар ҷавоби дуруст – 1 хол.

5 Ҷадвалро пур кунед.

Соҳти дарунии пояи дарахт		
Поя	(1)	(1)
		(2)
		(3)
		(4)
	(2)	(1)
	(3)	(2)
	(4)	(1)
	(4)	

! Холи имконпазири ҳадди аксар – 10, барои ҳар ҷавоби дуруст – 1 хол.

6 Ҷадвалро пур кунед.

Кашфиёти илмӣ дар соҳаи биология	Номи олим	Сол
(А) Сохтори ҳуҷайрагии бофтаи пӯк маълум гардид.		
(Б) Маълум шуд, ки оксигенро растаниҳо хориҷ мекунанд.		
(В) Қонуни ба ҳам монандии ҷанин кафш шуд.		
(Г) Қонуни биогенетикӣ кашф шуд.		
(Д) Қонунҳои ирсият нашр шуданд.		

! Холи имконпазири ҳадди аксар – 10, барои ҳар ҷавоби дуруст – 1 хол.